نگاه

گسترش فضای سبز و سلامت ذهنی مردم

مطالعات جدید نشـان داده اثر فضای سـبز بر سلامت جسمی و روحی مردم بسیار فوری و بادوام است. شواهد زیادی وجود دارد که انسان‌ها زمانی به کامیابی می‌رسند که با طبیعت به‌طور متوازن در ارتباط باشند حتی وقتی که این طبیعت تنها یک تکه سبزی در مقابل ساختمان‌های انبوه یک شهر باشد. مطالعات دریافتند مردم در سراسر دنیا خیلی مشتاق به طبیعت هستند. دانشمندان دریافتند بچه‌هایی که بیمـاری ADHD دارند زمانی که وقت بیشـتری در بیرون و در فضای سـبز سپری می‌کنند تمرکز بیشتری پیدا می‌کنند. حتی برای کارمندان ادارات، یک نگاه اجمالی بیشتر به سبزه از طریق پنجره یا حضور گلـدان گل روی میز کار، کاهش سطح اسـترس و رضایت شغلی بالاتر را به همراه دارد. مطالعه دیگری که در نشریه تکنولوژی و علوم‌زیستی منتشر شـد بر اهمیت فضای سبز بر بهداشـت و سـلامت شـهروندان تأکید کرد. دانشمندان دانشگاه اکستر بریتانیا تحقیقی در این مورد انجام و نشـان دادند شهروندانی که از منطقه خود به شـهرهایی که دارای فضای سبز بیشتری هستند، می‌روند از قدرت و سلامت ذهنی بالاتری نسبت به افرادی که به شهرهای با فضای سبز کمتر مهاجرت کردند برخوردارند. این به این معنی است که این افراد شادتر و از سطح پایین‌تری از اضطراب و افسردگی برخوردار بودند. حتی با گذشت زمان این احساس شـادی در افرادی که مهاجرت کردند به دلیل فضای سبز بیشتر شده است. زندگی در شهری با فضای سبز مناسب نه‌تنها باعث کاهش استرس و افزایش تمرکز در محیط کار می‌شود، بلکه توانایی آدم را در تصمیم‌گیری‌های درست و سطح اعتماد به‌نفس بالا می‌برد.

بهترین شهرهای آمریکا از لحاظ فضای سبز

با تجدید حیات شـهرهای آمریکا هیجان برای پارک‌هـای عمومـی افزایـش پیدا کـرد. اگرچه امروزه زمین‌هـای کمی برای فضای سـبز وجود دارد اما همیشـه راه‌های خلاقانه‌ای وجـود دارد تا به زور فضای سبز بیشتری در سطح شهر گنجانده شود. در این زمینه شهردار منطقه ایتاکا نیویورک پارکینگی که دیگر مورد اسـتفاده قرار نمی‌گرفت را تبدیل به یک پارک کوچک کرد. در آمریکا یک نهاد غیردولتی به نام Trust for Public land (TPL) سیستمی راه‌اندازی کرده که به شهروندان اجازه می‌دهد تا میزان پیشرفت شهرشان در زمینه فضای سـبز را انـدازه بگیرند و آن را با شـهرهای همسایه خود مقایسـه کنند. این برنامه ارزشیابی پارک نامیده می‌شـود. درواقع در این سیستم باید به ۴۰ تا از بزرگ‌ترین شهرهای آمریکا از نظر میزان فضای سبز نمره داده شود. نتایجی که از این برنامه بیرون آمد شهر سان‌فرانسیسکو با بیشترین میزان فضای سبز در صدر شـهرهای آمریکا قرار گرفت. به‌دنبـال آن سـاکرامنتو، نیویورک، بوسـتون و واشنگتن دی‌سی. این سازمان غیردولتی سیستم ارزشـیابی خود را براسـاس میزان وسعت پارک، میزان خدمات و سـرمایه‌گذاری در آن، دسترسی به پـارک (مثلا چقدر در فاصلـه ۱۰ دقیقه‌ای یک پارک شهر جمعیت زندگی می‌کند) طراحی کرد. در حالی که از لحاظ دسترسی مردم به پارک شهر سان‌فرانسیسکو بهترین امتیاز را کسب کرد، اما از لحاظ میزان سرمایه‌گذاری برای هر شهروند برای احداث پارک و درصد فضای سبز یک شهر، این شهر دارای افت بود. درواقع بیشتر فضای سبز این شهر مختص زمین‌های بازی و پارک‌های با اندازه متوسط است. پارک‌ها عنصر مهمی در افزایش قابل زندگی کردن شهرها هستند. این تنها به این دلیل نیست که آنها بسیار زیبا و شادی‌آور هستند. آنها درواقع اثر مثبتی روی سلامت مردم و وضع اقتصادی یک جامعه می‌گذارند. یک نظرسـنجی توسط همین سازمان نشان داد بیشتر آمریکایی‌ها به دنبال زندگی در حومه شهر به دلیل زیاد بودن فضای سبز هستند.

مزایای بیشتر محله‌های سبز

مادرهایی که در محله‌هایی با فضای سبز و درخت و سبزی بیشـتر زندگی می‌کنند بیشتر شانس این را دارند که سـرحال‌تر و مفیدتر باشـند و همچنین بچه‌هایشان در زمان تولد در مقایسه با مادرانی که در شهرهای نه‌چندان سبز زندگی می‌کنند وزن بیشتری دارند. نتایج این تحقیق که توسط محققین دانشگاه Oregon و بریتیش کلمبیا صورت گرفت، براساس فاکتورهایی نظیر میزان درآمد مردم آن محله، میزان آلودگی آن منطقه، سـروصدا و قابلیـت پیاده‌روی منطقه بررسی شـد. محققین این مطالعه باور دارند که بین میزان سبزی یک شهر یا فضای سبز شهری و میزان تولد رابطه مثبـت وجود دارد. آنها معتقدند فضای سبز اثر قابل ملاحظه‌ای بر میزان و کیفیت تولد نوزادان دارد. همچنین دانشمندان دانشگاه بریتیش کلمبیا دریافتند کـه احداث فضای سـبز در مرکز شهرها فرصت‌های اجتماعی بیشـتری برای مردم فراهم می‌کند و همین‌طور حس تعلق و پیوستگی فرد به یک جامعه را افزایش می‌دهد. به‌علاوه فضای سبز شهری مثل پارک‌ها یا میادین و حاشیه خیابان‌ها اثرات روانشناختی زیادی از قبیل کاهش استرس و افسردگی دارد. مطالعات نشان می‌دهد برای نوزادانی کـه مادرشـان در مناطق سـبزتر زندگی می‌کنند تولدهـای خیلـی زودرس ۲۰ درصـد و تولدهـای زودرس متوسـط ۱۳ درصد کمتر است. همچنین وزن این نـوزادان حدود ۴۵ گرم بیشـتر از نوزادانی است که در مناطقی با فضای سبز کمتر به دنیا آمدند.

منابـع: http://www.enn.com
www.goinggreen.com
http://grist.org

قبلا فضای سبز!

گزارشی درباره تخریب گسترده فضای سبز شهری

بهروز مهدیزاده | خبرنگار |

پارک و درخـت و باغ کم‌کم بـرای مردم ایران دارد تبدیل به یک حس نوسـتالژیک می‌شـود. نوسـتالژی هم از فقدان سـر برمـی‌آورد. همان نوسـتالژیکی که بچه‌های دهه ۶۰ و حتی پدران و مادران ما هـر روز از آن یـاد می‌کنند و خاطره آن دوران را یـاد می‌کننـد. الان پـارک و باغات قدیمی شـهرهای ایـران دارند سرنوشـتی مثل تقدیر ارزش‌های آن زمان را پیـدا می‌کنند. قرار گرفتن ایران و شـهرهایش در کمربند خشـک جهان، خشکسـالی شـدید، تغییر اقلیـم، تردد بیش از حـد خودروهـا در خیابان‌هـای تهران و دیگر کلانشـهرها، آلودگـی هـوا، ریزگردها، بنزین نامرغوب و دیگر مسـائل نامطلوب شهری ذهن هر آدمی را به سـمت گسترش فضای سبز به‌عنوان یک راه‌حل مناسـب در این ایام بی‌آبی و آلودگی می‌کشاند ولی دریغ از توسعه فضای سبز شهری در جای جای این سـرزمین تشنه به آب. اگرچه خبرهایی حاکـی از احداث فلان پارک در فلان شـهر یا حفظ باغات طبیعی و کهن شنیده می‌شـود ولی آن‌قدر تعدادش اندک است که به هیچ گرفته می‌شـود. می‌گویند برخی از مناطق تهران بسیار سرسبز شده ولی شنیده‌ها و دیده‌ها هر روز خبر از تخریب فلان باغ در تهران و تبدیل آن به مجتمع تجاری یا مسـکونی می‌دهد. حال فضای سبز شهری‌مان خیلی خوب نیست. آمارها نشـان می‌دهد سـرانه کل فضای سبز شهری در ایران ۱۱/۸ مترمربع اسـت که با میانگین جهانی ۲۵ مترمربع خیلی فاصلـه دارد. یعنی این‌که به ازای هر شـهروند ایرانی ما خیلی فضای سبز در کشـور با توجه به اهمیت و نقـش بی‌نظیری که در پالایش هوا و روان آدم‌هـا دارد ایجاد نکردیم. روز به روز دارد بر وسـعت کلانشـهرها به دلایل مختلفـی از جملـه افزایـش مهاجرت مـردم از روسـتاها و شـهرهای کوچک افزوده می‌شـود. این افزایش جمعیت در کلانشـهرها سـبب زیاد شـدن تقاضا برای خانه و چیزهای دیگر می‌شود در نتیجه ساخت‌وسـازها بدون هیچ‌گونه رعایت مسائل مدیریت شـهری و زیست‌محیطی تنها با حفظ منافع سـازنده‌ها افزایـش می‌یابد و این‌جا تنها قربانـی این توسـعه بی‌بندوبـار پارک‌ها و باغات شـهری هسـتند که روزبه‌روز تعدادشان در حـال کم‌شـدن اسـت. تخریـب پارک‌هـا و باغ‌های قدیمی شهرها داستان جدید و تـازه‌ای نیسـت که بـا آن برخورد نداشته باشیم، مسأله اینجاسـت که وقتی آلودگی هوا و خشکسالی بر همه جای ایران حتی در مناطق سرسبز شـمال رخنه کرده، ما باز هم بی‌توجه به عمق فاجعه تیشه بر کمر درخت و فضای سـبز شهری می‌زنیم. امروز در دنیا توسعه شهری بدون گسترش و توسـعه فضای سـبز معنی ندارد. همسایه جنوبی ما دوبی که یک شـهر بیابانی اسـت یکی از ۱۰ شـهر سبز جهان محسوب می‌شـود. قطر در حال تغییر اقلیم خود از خشک به منطقه مرطوب است حال می‌خواهد دلیلش بازی‌های جام‌جهانی باشـد که قرار است چندسـال دیگر آن‌جا رخ دهد یا هر چیز دیگری. مهم این اسـت که فضای سـبز در سیاست‌ها و مدیریت کلان آن کشور تعیین شده است. اگرچه اهمیـت فضای سـبز در قوانیـن و برنامه‌های ما تعریف شـده و مورد توجه قرار گرفته، اما سـرانه پایین فضای سبز در کشور نشان از همان داستان همیشـگی یعنی عدم‌اجرای درسـت و پافشاری بر قوانین موجود دارد. شـماری از این تخریب‌ها هم به دلیل سودجویی افراد است. خشک کردن بخشـی از تالاب انزلی- که در محدوده شـهری هم واقع شده اسـت- و تصرف زمین خشک شده از سـوی مردم یـا زمین‌خواری‌هـای متعدد در تهران و جاهای دیگـر نمونه‌های متعدد تخریب عرصه‌های طبیعی شهری است.

مجری حفظ و گسترش فضای سبز در شـهرها، شـهرداری‌ها هسـتند و در تخریـب آنهـا هم مسئولان شهرداری باید پاسخگو باشند. توسعه قرن بیست‌ویکم بدون توسـعه و حفظ ارزش‌های زیسـت‌محیطی و سـلامت زیسـتی انسـان‌ها امکان‌پذیر نیسـت. در همـه ابرشـهرهای دنیا فضای سـبز جایگاه ویژه‌ای دارد و مدیریت جدیـد اقتضـا می‌کند که بـا طراحی‌هـای روز دنیـا اقـدام بـه توسـعه پـارک و بـاغ در سراسـر شـهر کننـد

تخریب فضای سـبز در شهرهای مختلف ایران گسـترده شـده به‌طوری که مقامـات عالیرتبه کشـور هم در این خصوص ابـراز نگرانی کردند. چندوقت پیش مقام معظم رهبری هم احسـاس نگرانی خود از تخریب باغات و فضای سـبز شهر تهران را طی نامه‌ای به مدیران ارشـد کشور ابراز کردند. اگرچه دغدغه و نگرانی حفظ فضای سبز شهری در بین مسـئولان موج می‌زند ولی عملاً هیچ کاری از سـوی آنان برای جلوگیری از روند تخریب صورت نگرفته است. این مشکل مختص تهران نیست همه شـهرهای ایران سرانه فضای سبز پایینی دارند. حتی شـهرهای شمالی ایران مثل رشـت به دلیل سرسـبزی ذاتی‌اش، فضای سبز کمتری نسبت به اصفهان و یزد که شهرهای کویری هستند دارد.

تخریب فضای سبز کوی ولیعصر تبریز

تبریز طی چند سـال گذشته رشد بی‌سابقه‌ای داشته و ساخت‌وساز در آن مثل دیگر کلانشهرها به سرعت در حال پیگیری است. تب مجتمع‌های تجاری بزرگ در تبریز همانند دیگر شهرها رو به فزونی است و در نتیجه تعداد فضای سبز بیشتری باید قربانی شود. یکی از این قربانی‌ها فضای سبز محوطه نظامی کوی ولیعصر تبریز بود که توسط شهرداری به منظور احداث پاساژ تجاری تخریب شد.

خشکاندن تعمدی درختان به منظور تغییر کاربری

این روش برای سودجویان عرصه ساخت‌وساز بسـیار متداول اسـت. آنها با ریختن گازوئیل در پای درختان اقدام به خشـک کردن زودرس آنها می‌کنند تا بتوانند از این طریق مجوز ساخت‌وساز و تغییـر کاربـری را از شـهرداری بگیرنـد. این اتفـاق در شـهری از فقیرترین مکان‌ها از نظر فضای سـبز شـهری کرده اسـت. همچنین قطـع درختان تنومند بوسـتان ملت به علت پوسـیدگی ریشه درختان و خطرناک بودن آن بـرای عابران یکی دیگر از نمونه‌های تخریب فضای سبز در این شهر اسـت. اگرچه در نگاه اول تخریـب این درختان توجیه‌پذیر است ولی علم و دانش روز ثابت کرده با اقدامات علمی می‌توان جلوی پوسیدگی ریشه درختان را گرفت و ناگفتـه نماند حفظ درختان کهنسـال به دلیل بیشـتر بودن قـدرت پالایش هوا نسـبت به نهال‌های جوان از اهمیت بیشتری برخوردار اسـت تا این‌که به جای این درختان از نهال‌های دو یا سه ساله استفاده شود.

هجوم ویلاسازها به شهمیرزاد

استان سـمنان، شهر توریسـتی‌ای دارد به نام شـهمیرزاد که به خانه باغ‌هایش معروف اسـت. این شـهر که به دلیل آب‌وهوای مناسب و باغات زیبایش هرسـاله تعداد زیادی گردشـگر جذب می‌کند طی سـال‌های گذشـته مـورد تعرض ویلاسـازان و پیمانکاران قرار گرفته اسـت. این باغ شـهر اسـتان سـمنان که درختـان میوه و سرسـبزی‌اش شـهره خاص و عام بود، متاسفانه تبدیل بـه آپارتمان‌ها و سـاختمان‌های سـر به فلک کشیده شده است.

حذف فضای سبز میدان نمازی شیراز و شهرهای دیگر

میدان نمازی که به دلیل فضای سـبز زیبایش موردعلاقه شـهروندان شـیرازی بود هم‌اکنون چیزی جز کاشـی‌های نو نـدارد و اکثـر فضای سـبز آن نابود شده اسـت. نمونه‌های تخریب در این شـهر و شهرهای دیگر کم نیسـت. در تهران دیگـر خبری از باغات شـمال شـهر یـا حتـی باغـات کن نیسـت اکثراً به بهانه سـاخت مجتمع تجـاری و بـه منظور توسعه شـهری تخریب شدند. اعضای شورای شهر نسبت به تخریب گسـترده فضای سبز تهـران هشـدار می‌دهند ولی به نظر می‌رسد گوش شنوایی برای آن وجود نـدارد. درواقع سـود اقتصادی که در احداث پاسـاژ و خانـه و مجتمع‌های تجـاری وجـود دارد در حفظ فضای سـبز شـهری نیست. در تهـران باغـات شـمیران، کـن و ونـک از وضـع خوبی برخـوردار نیسـتند اصولا هر کجا که درخت و سبزی وجود دارد بـه تدریـج بـه دلیـل رشـد و توسـعه شـهری در معـرض نابـودی قـرار می‌گیـرد.

سـودجویان بـا ریختـن گازوئیل در پای درختان اقدام بـه خشـک کـردن زودرس آنها می‌کنند تـا بتوانند از این طریق مجـوز ساخت‌وسـاز و تغییر کاربری را از شـهرداری بگیرند. این اتفاق در شـهری در یک زمین ورزشـی قدیمی که هم‌اکنون کاربـرد فضای سـبز دارد صـورت گرفـت. زمینی به وسعت ۳۲هکتار که در معرض تخریب قرار گرفتـه، البته این مورد با اعتـراض اهالی منطقه به شهرداری منطقه ۲۰ تهران فعلا متوقف شـده است

۱۴ مترمربع سرانه فضای سبز تهران

مجـری حفـظ و گسـترش فضـای سـبز در شهرها، شـهرداری‌ها هسـتند و در تخریب آنها هم مسـئولان شـهرداری باید پاسـخگو باشند. توسعه قرن بیسـت‌ویکم بدون توسـعه و حفظ ارزش‌های زیسـت‌محیطی و سـلامت زیسـتی انسان‌ها امکان‌پذیر نیسـت. در همه ابرشهرهای دنیا فضای سـبز جایگاه ویـژه‌ای دارد و مدیریت جدید اقتضا می‌کند که بـا طراحی‌های روز دنیا اقدام به توسـعه پارک و باغ در سراسر شهر کنند. نظیرش در کشورهای جنوب شـرقی آسیا مثل سنگاپور و مالزی مشـاهده شده که مهندسین و مسئولان شهری با یک طراحی دقیق و متناسب با توسعه شهری و رشد آسـمانخراش‌ها اقدام به ایجاد فضای سـبز بر در و دیوار این ساختمان‌ها کرده که نشان از اهمیت ویژه فضای سبز در میان آنهـا دارد. رحمـت‌الله حافظی دبیر کمیسـیون سـلامت شـورای شـهر تهـران در گفت‌وگو با «شهروند» از سرانه پایین فضای سبز ایران و حتی تهـران می‌گوید. حافظـی با بیان این‌که سـرانه فضای سـبز در شـهر تهران ۱۴ مترمربع اسـت تأکید می‌کند: اگرچه آمار نشـان از سرانه پایین فضای شهر تهران دارد اما ما باید در این خصوص راستی‌آزمایی کنیم. یعنی این‌که ابتدا باید فضای سبز را تعریف کنیم که آیا مثلا فضای سبز حاشیه اتوبان‌ها یا زیرپل‌ها یـا باغچه خانه‌ها جزو فضای سبز به حسـاب می‌آیند یا خیر و بعد براساس آن ببینیم که سرانه چقدر اسـت. در تهران برخی از زمین‌ها کاربری فضای سـبز دارند ولی هم‌اکنون بایر هسـتند آیا این‌ها جزو فضای سبز محسوب می‌شـوند یا خیر. اما به‌طور کل وضع فضای سبز شهری در تهران و حتی شـهرهای دیگر مناسب نیسـت. در ادامه دبیر کمیته سلامت درخصوص آمار دقیـق فضای سـبز در ایران چنیـن اذعان داشـت: آمار دقیقی در این خصوص در دسترس نیست. در مورد شهر تهران طی ۲۰ سال گذشته حجم بسـیار زیادی یعنی حدود ۴۰۰۰ هکتار از فضای سبز تخریب شده و به واحدهای مسکونی و تجاری مبدل شـده اسـت. رحمت‌الله حافظی در ادامـه می‌افزایـد: حتی اگر شـهرداری با این توجیه که به جـای درختان کهن و تنومند باغات و فضاهای سبز قدیمی درخت جدید کاشته است آن هم به اندازه درختان تخریب شده بازهم میزان تخریب خیلی زیادتر است. وی ضمن بیان این‌که نهال‌های جوان قدرت پالایش و تصفیه‌کنندگی هوا را به انـدازه درختان قدیمـی ندارند، تصریح می‌کند: حتی اگر فضای سبز جدیدی به موازات فضاهای سـبز قدیمی ایجاد شـود بازهم کفایت نمی‌کند و ما دچار خسـران شـده‌ایم. چون یک درخت ۳۰ سـاله با ظرفیت بالایـی که در تلطیف هوا و تولیـد اکسـیژن دارد، یک نهال یک‌سـاله یا دوساله ایـن ظرفیت را نـدارد و حتی اگر معادل فضای سبز تخریب شده فضای سـبز و باغ جدید ایجاد کنیم خسـارت وارده بر سلامت و محیط‌زیست شهری به قوت خودش باقی است.

ایـن مقـام مسـئول در شـورای شـهر تهران در برابر ایـن پرسـش کـه اولویـت شـورای شـهر درخصـوص حـل این مشـکل چیسـت، اظهار داشـت: شـهرداری حفظ باغات قدیمی و کلا مجموعه فضای سـبز را باید در اولویت خود قرار دهد. ما در شورای شـهر طرح توسعه فضای سـبز را آماده کردیم که براساس آن باید باغات از هرگونه تخریبی حفظ شوند. ما برای حفظ باغات منطقه کن تهران کـه به‌عنوان میراث طبیعی در نظر گرفته شـده طرح دادیم تـا این باغات حفظ شـوند. دبیـر کمیته سـلامت و محیط‌زیسـت شورای شـهر تهران با اشاره به توسعه فضای سبز در برنامه پنج‌ساله دوم شـهرداری بیان می‌کند: مـا در برنامه پنج‌سـاله دوم شـهرداری بندهای زیادی برای حفظ باغـات و پارک‌ها گنجاندیم و شهرداری موظف اسـت به آنها عمل کند. یعنی بودجه سال ۹۳، شهرداری را مکلف کرده بودجه سـال ۹۴ را منطبق با عملکـرد بودجه عملیاتی سـال ۹۳ تهیه و تدوین کند. رحمت‌الله حافظی در ادامه می‌افزاید: اگر بودجه شهرداری براساس برنامه عملیاتی انجام شـود و با آن منطبق باشد آن برنامه مصوب می‌شود و بودجه تعلق می‌گیرد ولی اگر برنامه‌های زیست‌محیطی در قالب برنامه پنج‌ساله دوم از سوی شـهرداری انجام نشود در این صـورت منابع مالـی لازم برای شـهرداری لحـاظ نمی‌شـود و مطمئن هسـتم براسـاس برنامه پنج‌سـاله دوم شـهرداری موظف می‌شود که گسـترش فضای سـبز که در برنامـه آمده را انجـام دهد. همیشـه تخریب خیلـی راحت‌تر و آسان‌تر از آبادکردن اسـت، بنابراین هر تخریبی در فضای سـبز شـهری زمان زیادی را برای احیا و احداث مجـدد می‌طلبد. در این‌جـا نکته مهم به خطـر افتادن سـلامت مردم در این شـرایط وخیم آلودگی و خشکسـالی است که در صورت از بین‌رفتن فضاهای سبز تشدید می‌شود. ظاهرا این جزو عادت ما ایرانی‌ها شده است که زمانی به فکر راه‌حل یا برطرف کـردن فاجعه می‌افتیم که در عمق چـاه گیر افتاده باشـیم. اگر همین روند در شـهرهای ایران ادامه داشـته باشـد، حتی با وجود قوانین و برنامه‌های سختگیرانه مثل برنامه پنج‌ساله دوم شـهرداری، در آینده نه‌چندان دور شاهد شهرهای تهی از روح و زیبایی خواهیم بود.

گزارش

اهمیت فضای سبز در شهرهای جهان

| سودابه جراره |

انسان‌ها طی یک سـده اخیر چهره کره‌زمین را به کلی تغییر داده‌اند. با رشـد تکنولوژی و سرعت فناوری‌های متنوع‌وافزایش جمعیت، منابع طبیعی دستخوش تغییر شد و به شـدت در سراسر جهان کاهش پیدا کرد. شهرها توسعه پیدا کردند و بر تعداد آسمانخراشـها و ماشـین‌ها افزوده شد؛ نتیجه آن آلودگی هوا، آب و تخریب محیط‌زیست برای همه مردم دنیا بود. دولت‌ها برای این‌که شهرهای خود را توسعه دهند مجبور شدند درخت و باغ قطع کنند. در حال حاضر در قرن بیست‌ویکم، سیاستمداران و طراحان و مدیران شـهری دریافتنـد که وجود فضای سبز در شهر بسیار ضروری و دارای اهمیت ویژه‌است هم برای سلامت انسان و هم برای کاهش آلودگی هوا و محیط‌زیست. از این‌رو شرح مختصری از تلاش شهرهای جهان به منظور ایجاد فضای سبز مفید به فایده خواهد بود.

تعریف فضای سبز شهری بسـیار متنوع است، برخی درختان حاشیه بلوارها را جزو فضای سبز در نظر می‌گیرند و برخی تنها پارک و باغ را فضای سبز اطلاق می‌کنند. در ابتدا به شهرهایی می‌پردازیم که بزرگ‌ترین و بهترین پارک را در حوزه شهری خود طراحی و مدیریت کردند.

سنترال پارک نیویورک که یکی از معروف‌ترین پارک‌های دنیاست. این پارک به دلیل فضای بسیار مناسـب برای پیک‌نیک و به لطف باغ‌های متنوع گیاه‌شناسی از شهرت خاصی در دنیا برخوردار است. بعد از آن شهرهای بارسلون، سانفرانسیسکو و توکیو قرار دارند که با پارک‌ها و فضاهای سبز بی‌نظیرشان قدم محکمی در برابر آلودگی‌های زیست‌محیطی برداشتند.

لندن تاریخ طولانی از فضای باز شـهری دارد که تأثیر بسـزایی بر توسـعه پارک‌های مدرن داشته که باعث شده این شهر همچنان یکی از سبزترین شهرهای جهان باشد. اساس و مبنای رشد فضای سبز شهری در اروپا و غرب امروزی از توسعه شهری لنـدن در قرون ۱۷ و ۱۸ شـروع شـد. در قرن ۱۸ پارک‌هایی که در اختیار عموم باشـد خیلی وجود نداشـت، اما در لندن بیشـتر پارک‌هـا به‌صورت خصوصی بودند بـه مرور ایـن باغ‌های خصوصی جزو محیط‌زیسـت شهری لندن شـدند و مکانی بـرای حیات‌وحش طبیعی حومه لندن تشـکیل دادند. اولین پارک‌هایی که روند خصوصی‌سـازی را معکوس کردند و برای عموم باز شدند پارک‌های سـلطنتی انگلسـتان در قرن نوزدهم بودند. این درواقـع در واکنش به هجـوم و مهاجرت غیرقابل انتظار جمعیت از روستاها به سمت شهرها انجام شد. در نهایت لندن همچنان به دلیل داشـتن فضاهای سبز شهری بی‌شمارش یکی از سبزترین شهرهای جهان محسوب می‌شود. فضای سبز در مرکز لندن شامل پنج پارک سلطنتی یا همان Royal Parks اسـت. فضای باز یا همان فضای سـبز شـهری یا عمومی در بقیه شـهر توسط سه پارک سلطنتی و دیگر پارک‌ها احاطه می‌شوند. این پارک‌ها و حتی باغ‌های قدیمی خصوصی طبق قانون شـهرداری نباید تخریب شـوند. بسـیاری از فضاهای سـبز شهری که قبلا متعلق به اشـراف‌زاده‌های دو، سه قرن پیش بودند همچنان تحت مراقبت‌های خیلی شدید حفظ شدند و کسی نمی‌تواند کوچک‌ترین دست‌درازی بر آنان کند. به‌طور کلی ۴۰ درصد این شهر را فضای سبز در بر گرفته است.

امروزه کشورهای حوزه اسکاندیناوی هم از لحاظ وسعت فضای سبز شـهری جایگاه خوبی در دنیا دارند. این کشـورها اگرچه تاریخ طولانی از لحاظ داشـتن پارک‌های عمومی ندارند اما در مدیریت شهری جدید اقدام به تکثیر فضاهای باز سبز شهری کردند. یک مثال از این روند شهر کپنهاگ دانمارک است. جایی که ترافیک ماشین در سال ۱۹۶۲ بیداد می‌کرد. تنها کمتر از چنددهه، ایجاد فضاهای سبز زیاد سبب شد مردم به خیابان‌ها و مناطق عمومی سـرباز مثل کافه‌های کنار پارک و خیابان کشیده شوند تا مشکل ترافیک حل شود. یعنی با افزایش فضای سبز در مناطق پرتردد مردم را تشویق کردند که به جای استفاده از خودرو پیاده‌روی کنند.

طبق آخرین بررسـی‌ها گزارشـی منتشر شد از این‌که شـهرهای جهان چه‌درصـدی از فضای سبز درون‌شهری را به خود اختصاص دادند. وین اتریش با سهم ۵۱ درصدی بیشترین فضای سبز را به خـود اختصاص داده اسـت. یعنی ۵۱ درصد این شهر را فضای باز شهری پوشـش داده است. بعد از آن سـنگاپور با ۴۷ درصد، سیدنی استرالیا ۴۶ درصـد، هنگ‌کنـگ ۴۰ درصـد، ریودژانیرو برزیـل ۴۰ درصد، لنـدن ۴۰ درصد، اسـتکهلم سـوئد ۳۰ درصـد، ژوهانسـبورگ آفریقـای جنوبـی ۲۴ درصـد، نیویورک ۱۹/۷ درصـد و سن‌فرانسیسـکو ۱۷/۹ درصد در رتبه‌های دوم تا دهم جای گرفتند. وین که یکی از بهترین شهرهای قابل زندگی در جهان است برای هر شهروند وینی ۱۲۰ مترمربع فضای سبز دارد.

فضای سـبز در حال حاضـر به دلیـل افزایش شهرسـازی تحت فشـار زیادی اسـت. در نتیجه کشورها به سمت سیاسـت طراحی متراکم‌سازی فضای سبز روی آوردند. بنابراین هرقدر فضای سبز در یک شهر بیشتر باشد نشان از وضع اجتماعی و اقتصادی خوب آن شهر دارد.

منابع:
http://www.skyscrapercity.com
http://en.wikipedia.org
www.thenatureofcities.com